

efter grundsætningen: stemmeret for kvinder på samme betingelser som for mænd, den sidste skulde derimod — at dømme efter udtalelser på det møde, hvor den dannedes — også hævde kravet på den gifte, ikke fuldt myndige kvindes stemmeret. Det lykkedes imidlertid at danne en sammenslutning mellem de to komitéer, og saa dannedes — efter ret heftige sammenstød — et kompromis mellem „højre“ og „venstre“ indenfor det konstituerende udvalg. Højre vilde samle de stridende elementer om den korte sætning: „politisk stemmeret for kvinder på samme betingelser som for mænd“, en sætning, som også Englands kvindelige stemmeretsforeninger er blevne enige om, og som kan indeholde en hvilken som helst udstrækning af kvindens stemmeretskrav, mens den paa samme tid gør dette til et kvindespørgsmål uden hensyn til noget parti. Men arbejderpartiets repræsentanter i udvalget var bange for, at der netop i denne sætnings almindelighed lå en snare, som i fremtiden kunde blive til skade for stemmerettens udstrækning til de lavere klassers kvinder; man tydede højres forslag, som om der havde stået: „på samme vilkår som de, der nu gælder for mænd“.

Det så et øjeblik næsten ud, som om man ikke skulde kunne skaffe enighed mellem partierne, men da kom rigsdagens afgørelse i stemmeretsspørgsmålet — beslutningen om et nyt skrevet forslag, bygget på den almindelige stemmerets princip — og denne rigsdagsbeslutning forandrede sagens stilling, for så vidt som et mere bestemt program fra kvindernes side nu ikke længere nødvendigt måtte menes kun at udtrykke et radikalt partis mening.

Og så dannedes den første svenske forening for kvindernes politiske stemmeret i Stockholm den 4. juni 1902 med følgende program: „Foreningen, som mener, at kvinder bør opnå politisk stemmeret på samme vilkår som mænd, vil arbejde for, at den almindelige stemmeret, når den gives manden, også gives kvinden.“

For at også den gifte kvinde kan opnå politisk stemmeret, vil foreningen støtte arbejdet for fjernelsen af de hindringer for den gifte kvindes stemmeret, som formentlig findes i civillovens endnu gældende bestemmelser om mandens formynderskab.

For det tilfælde, at forholdene skulde muliggøre en delvis gennemførelse af kvindens stemmeret, ser foreningen i den delvise reforms gennemførelse et middel til at bane vej for en mere omfattende.“

Programmets egenskab af kompromis ses tydeligt, især på det tredje punkt; dette er tilføjet for at afværge den misforståelse, at foreningens opgave skulde være at virke for almindelig stemmeret for kvinder, uafhængigt af, hvorledes det kom til at stå med mandens stemmeret. Naturligvis havde høires korte programforslag, som forøvrigt flere af provinsforeningerne var blevne enige om, været bedre egnet til at understrege foreningens egenskab af partiløs kvindesagsorganisation, hvilken lederne af gode grunde er ivrige for at bibeholde for den kvindelige stemmeretsbevægelse.

Men på den anden side har Stockholmsprogrammet, sådan som det nu er, kunnet holde på de radikale og socialistiske kvinder, som ellers sikkert vilde have dannet en særlig stemmeretsorganisation.

Og da en splittelse i hovedstaden rimeligvis vilde være blevet efterfulgt af andre i provinserne, vilde den kvindelige stemmeretsbevægelse på den måde være kommen til at frembyde det opbyggelige skue af en politisk partigruppering blandt de stemmeretsløse kvinder, endnu inden noget politisk parti i Sverige vil tage imod kvindernes hjælp eller definitivt har skrevet kvindernes stemmeret på sit program!

Det er let at se, hvor meget en sådan uenighed blandt kvinderne selv vilde have svækket bevægelsen.

Nu har derimod Stockholmsforeningen, som for øjeblikket tæller næsten 1200 medlemmer, 3: mere end en fjerdedel af hele provinsorganisationens medlemstal, i stedet foregået provinsen med eksemplet på et sammenhold, som hidtil ikke på nogen måde har været truet.

Man søger aldeles ikke at ignorere tilstedeværelsen af politiske partier blandt kvinderne; man holder tværtimod nøje over, at de tre politiske partier — konservative, liberale og radikale — er lige talrigt repræsenterede i styrelsen, men partigrupperingen spiller ingen rolle i foreningsarbejdet, eftersom dette arbejde, lige til vi har fået stemmeretten, forbliver et kvindespørgsmål. Og takket være denne taktik kan vi nu rose os af, at kvindernes stemmeretsorganisation er en i vort land enestående politisk fremtoning, eftersom den repræsenterer ikke blot alle sociale kredse, fra arbejderskernes til det højeste selskabs, men også alle partier fra socialisterne til det yderste højre.

Bevægelsen har udviklet sig med en hurtighed, som har forbavset deltagerne selv, og